

Urszula Perlikowska-Puszkarska

Sypniewo, woj. ostrołęckie

Informator Archeologiczny : badania 17, 176-177

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SULEJÓW-PODKLASZTORZE
Stanowisko 4a

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził mgr Wieszczyśław Góra /autor sprawozdania/.
Finansował WKZ w Piotrkowie Tryb. Drugi sezon badań.
Osada otwarta z okrośu wpływów rzymskich /III w.n.e./
i wczesnego średniowiecza /XI - XII w./.

Wiercenia geomorfologiczne wokół murów klasztoru sulejowskiego, od jego północnej i zachodniej strony, pozwoliły odkryć w 1962 r. - 1 jamę z okresu wczesnośredniowiecznego. W roku bieżącym znaleziono kolejnych 6 jam z XI - XII wieku.

Jamy wczesnośredniowieczne posiadały znaczny stopień podobieństwa. Po zdjęciu warstwy osad ukazały się duże niekształtne elipsy o wymiarach 2 x 3 m i głębokości dochodzącej do 70 - 90 cm powierzchni ziemi. Wypełnisko jam stanowiła czarna, przepalona piaszczysta ziemia, w której dotrafiono na liczne zabytki ruchome. Najwięcej odkryto ułamków naczyń glinianych, polepy i kości zwierzęcych. Do ciekawszych znalezisk należy zaliczyć duży kabłączek brązowy z jamy 2, następnie nożyce i rak żelazny z jamy 4, trzy ości z piaskowca, oszary przesiłki gliniane. Powyższy materiał zabytkowy datuje osadę na XI - XII wiek.

Stanowisko osadnicze 4a w Sulejowie-Podklasztorzu stanowi w okolicy klasztoru drugie już duże stanowisko wczesnośredniowieczne objęte stacjonarnymi badaniami. Te najnowsze odkrycia należy wiązać z 2 przekazami źródłowymi z 1145 r i 1176 r, odnoszącymi się zarówno do osady "Sulugav", jak i powstania klasztoru w Sulejowie. Opierając się na dotychczasowych wynikach badań archeologicznych, a także na podstawie najstarszych zapisów historycznych, można z całą pewnością stwierdzić, iż klasztor założono w 1176 r. w obrębie węższej istniejącego zespołu osadniczego.

Dodatkowym elementem istnienia tradycji osadniczej na Podklasztorzu było odkrycie w 1963 r. znalezionych śladów osadnictwa kultury przeworskiej, które współwystępowały z obiektami wczesnośredniowiecznymi. Znaleziono tam 2 nieduże jamy paleńskowe, w rzucie płaskim kołiste o średnicy 1 m i głębokości dochodzącej do 70 cm od powierzchni ziemi. Jamy te zawierały jedynie ułamki naczyń glinianych, węgielki drzewne oraz znaczne ilości polepy. Na podstawie jedynie ceramiki datować je można na III wiek n.e.

Badanie wykopaliskowe będą kontynuowane.

SYPNIEWO
woj. ostrołęckie

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Urszula Perlikowska-Puszkarska.
Finansował WKZ w Ostrołęce. Siódmy sezon badań.
Omentarzynsko i osada podgrodowa /XI - XII w./.

W trakcie przeprowadzania weryfikacji terenowej grodzisk w roku 1959 pracownicy Zakładu Atlasu Archeologicznego IHM PAN odkryli na zachód od zabudowań wsi Sypniewo, na niewielkim, piaszczystym wzniesieniu omentarzynsko szkieletowe oraz ślady osady podgrodowej. Rozpoczęte w tym samym roku badania wykopaliskowe objęły najbardziej zniszczoną partię omentarzynska oraz osadę podgrodową. Badania omentarzynska trwały do roku 1964. Wyeksplorowano 830 grobów /badania mgr Ireny Góralkiej/. Stwierdzono ogromny procent zniszczenia pochówków, spowodowany użytkowaniem terenu dla celów rolniczych.

W celu ratowania nieprzebadanej części omentarzynska, stale niszczonej przez uprawę pola, podjęto kontynuację badań tego stanowiska. Ze względu na współwystępowanie grobów i obiektów osadniczych badania prowadzono równolegle na omentarzynsku i osadzie podgrodowej.

Tegoroczne badania archeologiczne obejmowały ćwiartkę południowo-zachodnią i południowo-wschodnią stanowiska oraz częściowo północno-zachodnią. Przebadano obszar 400 m². Wyeksplorowano 37 grobów oraz 19 obiektów związanych z osadą podgrodową.

Omentarzynsko jest wielowarstwowe. Występują trzy poziomy pochówków. Szkielety z górnej warstwy są bardzo zniszczone przez orkę. W tej warstwie stwierdzono występowanie śladów trumien - grób

nr 842. W niższych warstwach nie stwierdzono śladów trumien. Szkielety występowały w jamach grobowych. Emeryli byli układani na wznak, w pozycji wyprostowanej, wzdłuż osi wschód-zachód, ręce wyprostowane wzdłuż tułowia. Zdarzają się odchylenia od tej zasady. U niektórych pochówków stwierdzono ułożenie kości promieniowej, łokciowej, nadgarstka, śródręcza i palców na kościach biodrowych lub pod nimi.

W grobach kobiecych najczęściej występowały noże żelazne, które leżały w okolicy klatki piersiowej, z jej lewego boku lub przy lewej dłoni - groby nr 839, 851. Stwierdzono występowanie igieł kościanych i żelaznych. Czdoby w grobach kobiecych najliczniej reprezentowane są przez kabłączki skromione z drutu brązowego, pierścionki oraz duże ilości paciorków szklanych różnych kształtów i barwy.

Osada podgrodcowa obejmuje niewielkie wzniesienie rozciągające się wzdłuż wschodniego odcinka wału grodu. Gród od osady oddziela fosa. Część osady została zniszczona przez młodszą fazę cmentarzyśka, co również potwierdziły tegoroczne badania wykopaliskowe.

Zadokumentowano 19 obiektów związanych z zabudową mieszkalną, gospodarczą oraz obiekty związane z wytopem i obróbką rudy żelaznej. Należy przypuszczać, że część ozdób wykonana była na miejscu, o czym świadczy częściowo nierykondozony pierścionek z obiektu nr 4.

W obiektach osadniczych najczęściej występowały duże ilości fragmentów naczyń glinianych, fragmenty przednic, kości zwierzęce, ziarna słoń, łuski rybie, przędziki, liczne ozdoby kościane i rógowe, groby strzał, pierścionki i pojedyncze paciorki szklane. Z obiektem nr 1 związana jest żelazna zapinka podkowiaste.

Na podstawie uzyskanego materiału zabytkowego przebadana w tym roku część cmentarzyśka może być datowana wstępnie na XIII i XIII wiek, a osada na wiek XI.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PZ O/Warszawa.

Badania będą kontynuowane.

SZAMÓTULY
woj. poznańskie
Zamek Górków

patrz późne średniowiecze

SZEMSK
woj. ciechanowskie
Stanowisko Zamek - Dziedziniac

patrz okres nowożytny

ŚLADKÓW GÓRNY
woj. łódzkie
Stanowisko 2

patrz okres lateński

TARNOWIEC, gm. Tarnów
woj. tarnowskie

patrz okres wpływów rzymskich

TOZEM - Stare Miasto
Sektor C

patrz późne średniowiecze